

บทความวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษา
พยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดีในสถานการณ์
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
Development of a Blended Learning Model
for Nursing Students in Nursing Practicum for Healthy
Children During COVID-19 Pandemic

วาสนา โชติสัมพันธ์เจริญ^{1*} ปภัสร์ธัน ธาราพรพิวัชรีย์ พิศมัย วัฒนสิทธิ์²
Wassana Chotsamphancharoen^{1*} Papattanan Tharapornphiwat¹ Pissamai Wattanasit²

¹อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

¹Lecturer, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Songkhla, Thailand.

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

²Assistant Professor, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Songkhla, Thailand.

*ผู้รับผิดชอบหลัก: wassana.c@psu.ac.th

*Corresponding author: wassana.c@psu.ac.th

Received 29 March 2024 • Revised 7 June 2024 • Accepted 7 July 2024

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 **วิธีการ:** การวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ระยะ คือ (1) สำรวจ วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ (2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และ (4) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา ที่ผู้พัฒนา คือ อาจารย์กลุ่มวิชาการพยาบาลเด็ก จำนวน 8 คน และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 จำนวน 55 เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) รูปแบบและคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี 2) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา **ผลการศึกษา:** รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ประกอบด้วย 1) การฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กปฐมวัยที่มีภาวะสุขภาพดีโดยใช้กรณีศึกษา 2) การประเมินและส่งเสริมการเจริญเติบโตในเด็กปฐมวัยตามสถานการณ์ที่กำหนด และ 3) การประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามสถานการณ์ที่กำหนด นักศึกษามีคะแนนความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ในระดับสูง ($M = 4.27$, $SD = .55$) **สรุป:** รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ที่พัฒนาขึ้นครอบคลุมกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชาในส่วนของปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดีในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ โดยเฉพาะในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดต่อซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีข้อจำกัดในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในแหล่งฝึก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน; นักศึกษาพยาบาล; ปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี

Abstract

Objective: This study aimed to develop a blended learning model for nursing students in nursing practicum for healthy children during COVID-19 pandemic. **Methods:** Four phases of research and development were conducted, comprising (1) analyzing the situation and needs, (2) developing a blended learning model, (3) try out a blended learning model, and (4) assessing students' satisfaction. There were eight pediatric nursing lecturers involved in the developing phase. Sample were fifty-five of fourth-year nursing students. The research instrument included 1) the blended learning model for nursing students in nursing practicum for healthy children and its manual, 2) the demographic data questionnaire, and 3) satisfaction questionnaire. Descriptive statistics were used to analyze the data. **Results:** The blended learning model for nursing students in nursing practicum for healthy children includes three components. There are 1) the nursing practicum for healthy early childhood using case-based learning, 2) growth assessment and promotion in early childhood based on the scenario, and 3) developmental assessment and promotion in early childhood based on the scenario. The students' satisfaction on the blended learning model based on scenario was at the high level ($M = 4.27$, $SD = .55$). **Conclusion:** The blended learning model for nursing students in nursing practicum for healthy children included learning activities that enhance the course learning outcomes achievement, especially during the limitation of clinical practice due to pandemic of communicable disease.

Keywords: blended learning; nursing students; nursing practicum for healthy children

ความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่แพร่ระบาดไปทั่วโลก ส่งผลให้แต่ละประเทศ รวมถึงประเทศไทยได้รับผลกระทบในด้านต่าง ๆ เป็นวงกว้าง เช่น ด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ข่าวสาร และเทคโนโลยี และหนึ่งในผลกระทบที่สำคัญของการแพร่ระบาด คือ ด้านการศึกษา¹ ซึ่งภาครัฐได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายให้โรงเรียนและสถาบันทางการศึกษาเป็นสถานที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด งดการใช้อาคาร สถานที่ในการจัดการเรียนการสอนทุกประเภทที่มีการรวมตัวของผู้คนหมู่มาก ให้เลื่อนการเปิดภาคการศึกษาออกไป และให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์² สำหรับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยเฉพาะในนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสภาพการณ์จริงในแหล่งฝึกปฏิบัติ จึงไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติ อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนไม่สามารถเลื่อนออกไปได้เพราะจะส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงกำหนดนโยบายให้มีการปรับ

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์หรือแบบผสมผสานทดแทนการสอนในคลินิกและแหล่งฝึกอื่น ๆ เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลยังคงสามารถเรียนรู้และมีประสบการณ์การปฏิบัติการพยาบาลและมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ³

การจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การสอนด้วยระบบ e-learning⁴ การสอนผ่านทางระบบออนไลน์ (online learning)⁵ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้ทางการศึกษาผ่านแอปพลิเคชัน (application) และการเรียนรู้ผ่านใบงานที่อาจารย์ผู้สอนมอบหมายให้แก่ผู้เรียน (on hand)⁶ การเรียนแบบยืดหยุ่น (flexible learning approach)^{7,8} การจัดการเรียนการสอนด้วยสถานการณ์จำลองเสมือนจริง (simulation-based learning)⁹ ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนผู้สอนไม่จำเป็นต้องเลือกเพียงรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเท่านั้น¹⁰ มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เอาข้อดีของแต่ละวิธีมาผสมผสานกัน เช่น การเรียนแบบผสมผสาน (blended learning) หรือ การเรียนการสอน

เป็นไฮบริด (hybrid learning)¹¹ จัดการเรียนผสมผสานแบบยืดหยุ่น (hyflex learning)⁹ เป็นต้น ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบมีข้อดีข้อด้อยที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงลักษณะของบริบทรายวิชา หรือหัวข้อที่สอน รวมถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา (course learning outcomes)

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก (practicum in pediatric nursing) หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จำนวน 180 ชั่วโมง³ ผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชานี้คือ ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางการพยาบาลเด็กและศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการให้การพยาบาลเด็กแบบองค์รวมอย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการพยาบาล เพื่อส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสภาพได้ โดยกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กที่มีภาวะสุขภาพดี ผู้ป่วยเด็กภาวะเจ็บป่วยเฉียบพลัน เจ็บป่วยเรื้อรัง เจ็บป่วยวิกฤต โดยจัดตารางหมุนเวียนในแต่ละสัปดาห์ของผู้เรียนให้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกหรือแหล่งฝึกอื่น ๆ ที่ครอบคลุมการพยาบาลเด็กทุกภาวะสุขภาพ สำหรับการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี มีจำนวน 24 ชั่วโมง ณ ฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย คณะพยาบาลศาสตร์ เป็นการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในด้านการสร้างเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัยเพื่อให้มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่สมวัย แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้รายวิชานี้ไม่สามารถจัดรูปแบบการเรียนการสอนได้ตามปกติ คณาจารย์กลุ่มวิชาการพยาบาลเด็ก จึงร่วมกันพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดีเพื่อทดแทนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ปิดให้บริการในช่วงดังกล่าว โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักศึกษาสามารถใช้กระบวนการพยาบาลในการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี มีทักษะในการใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลเด็กปฐมวัย รวมทั้งการประเมินและส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในระบบออนไลน์ยุคปกติใหม่ โควิด-19 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.61, SD = .54)¹² และผลลัพธ์

การเรียนรู้ของกลุ่มฝึกปฏิบัติการแบบผสมผสานกับกลุ่มฝึกปฏิบัติการตามปกติ ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2 ไม่แตกต่างกัน ในทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม ทักษะด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา และทักษะการปฏิบัติงาน¹³ นอกจากนี้มีการศึกษาผลลัพธ์การจัดการเรียนภาคปฏิบัติออนไลน์ในนักศึกษาพยาบาลช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019: กรณีศึกษารายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรพชยอดสาขาผดุงครรภ์ พบว่า ในการเรียนออนไลน์ภาคปฏิบัตินักศึกษาจะได้รับความรู้ ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น เห็นบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงาน แต่นักศึกษาจะขาดประสบการณ์การปฏิบัติจริง เมื่อให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยอาจขาดความมั่นใจ มีอาการกลัวไม่กล้าทำหัตถการเพราะขาดทักษะในการฝึกปฏิบัติ¹⁴ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) เป็นการบูรณาการการเรียนรู้ออนไลน์และแบบออนไซต์ไว้ด้วยกัน ซึ่งเป็นทางเลือกที่ดีวิธีหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่จะเอื้ออำนวยให้การเรียนการสอนของทุกระดับทุกวิชาซึ่งสามารถดำเนินต่อไปได้¹⁵

จากการทบทวนวรรณกรรม ยังไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี โดยนำการเรียนรู้ออนไลน์แบบผสมผสาน (blended learning) ที่มีการสอนแบบออนไลน์ร่วมกับแบบเผชิญหน้ามาใช้ และการศึกษาครั้งนี้เป็นการพัฒนาเพื่อจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะบางส่วนของรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก การวัดประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เป็นเพียงสัดส่วน ร้อยละ 15 ของรายวิชาทั้งหมด การประเมินการนำไปใช้จึงเป็นการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาในกลุ่มที่ได้เรียนรู้จากรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น และเปรียบเทียบคะแนนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดีก่อนโควิดที่ให้การฝึกปฏิบัติจริง 100% กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก ในกรณีที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดต่ออย่างรุนแรงจนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในแหล่งฝึกได้ตามปกติ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตสำเร็จการศึกษาได้ตามแผนที่หลักสูตรกำหนด

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นอย่างไร ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้อะไรบ้าง

2. ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดีในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับใด และเปรียบเทียบความแตกต่างของร้อยละคะแนนฝึกปฏิบัติการปฏิบัติกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

รูปแบบการศึกษา

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (research and development)¹⁶ ซึ่งประกอบด้วย 4 ระยะ คือ 1) การสำรวจ วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ 2) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี 3) ระยะทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี และ 4) ระยะศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน¹⁵ (blended learning) ซึ่งเป็นการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้แบบออนไลน์ (online learning) กับการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า (face to face) โดยจัดการเรียนรู้คนละช่วงเวลา สำหรับการศึกษาค้นคว้าแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยให้ผู้เรียนฝึกทักษะในการใช้กระบวนการพยาบาลในการพยาบาลเด็กที่มีภาวะสุขภาพดีจากกรณีศึกษา (case-based learning) และตามด้วยการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าระหว่างอาจารย์ผู้สอน 1 คน ต่อนักศึกษา 1 คน ซึ่งอยู่ภายใต้ข้อกำหนดไม่ให้มีการรวมตัวกันของบุคคลเกิน 5 คนต่อห้อง โดยให้ผู้เรียนฝึกทักษะในการประเมินและส่งเสริมการเจริญเติบโตตามสถานการณ์ที่กำหนด และให้ผู้เรียนฝึกทักษะการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

1. ระยะสำรวจ วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ และระยะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์พยาบาลกลุ่มวิชาการพยาบาลเด็ก จำนวน 8 คน

2. ระยะทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 กลุ่ม 01 จำนวน 60 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นกลุ่มแรก

3. ระยะศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 กลุ่ม 01 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นกลุ่มแรกและสมัครใจเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 55 คน

จริยธรรมในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานชุดโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติการพยาบาลเด็กแบบผสมผสานเพื่อทดแทนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก โครงการวิจัยผ่านการรับรองจริยธรรมในการวิจัยของศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (เอกสารรับรองเลขที่ PSU IRB 2021-LL-Nur 032 (Internal) ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2564) ผู้วิจัยดำเนินการโดยยึดหลักการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างทุกขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างได้รับการชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัยและเชิญชวนเข้าร่วมในการวิจัย โดยเจ้าหน้าที่ของงานหลักสูตรปริญญาตรีที่ผ่านการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างสามารถตัดสินใจเข้าร่วมหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยอย่างอิสระ การตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยไม่มีผลใด ๆ ต่อคะแนนหรือเกรดของรายวิชานี้ และผู้วิจัยไม่รู้ว่าใครเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากโครงการวิจัยทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับ และนำเสนอผลการวิจัยออกมาในภาพรวม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสำรวจ วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ

ระยะนี้เป็นการศึกษาความต้องการสถาบัน ผู้สอน ผู้เรียน และความต้องการของรายวิชา ตลอดจนปัญหาหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กในระยะที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติการพยาบาลเด็กที่มีภาวะสุขภาพดีแบบผสมผสาน เพื่อทดแทนการฝึกปฏิบัติการพยาบาล ณ ฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย ดำเนินการโดยอาจารย์ของกลุ่มวิชาการพยาบาลเด็ก จำนวน 8 คน เป็นเพศหญิงทั้งหมด มีประสบการณ์ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก ตั้งแต่ 2-28 ปี ทุกคนมีประสบการณ์สอนเผชิญหน้า (on-site) แต่ไม่มีประสบการณ์สอนแบบออนไลน์ ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลเชิงนโยบายของสถาบันทั้งระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) ศึกษารายละเอียด

รายวิชาและรายงานผลดำเนินการ (course specification and report) ของรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก 3) ศึกษาผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาในกลุ่มที่ผ่านมา และ 4) ประชุมเพื่อระดมสมองทีมผู้สอนซึ่งเป็นอาจารย์ของกลุ่มวิชาการพยาบาลเด็ก

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี

ทีมวิจัยเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มาออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี และนำเสนอในที่ประชุมของกลุ่มวิชาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ หลังจากนั้นเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นเข้ารับการพิจารณาเพื่อรับรองความถูกต้องและความเหมาะสมจากคณะกรรมการวิชาการพยาบาลศาสตรบัณฑิต ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดีมีระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 วันติดต่อกัน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ จำนวน 2 วัน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และการเผชิญหน้า จำนวน 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 33.33 โดยมีรายละเอียดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ตามขั้นตอน ดังนี้

1) พัฒนาสถานการณ์ตัวอย่างเด็กปฐมวัยที่มีภาวะสุขภาพดี จำนวน 2 สถานการณ์ ใช้สำหรับให้นักศึกษาวางแผนการพยาบาล ประกอบด้วย ข้อมูลของเด็กปฐมวัยตามแบบแผนสุขภาพ แฟ้มประวัติเด็กแรกรับ ณ วันที่เข้ารับบริการที่ฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย และแบบบันทึกพฤติกรรมและภาวะสุขภาพเด็กหลังได้รับการพยาบาล

2) จัดทำสื่อวิดีโอการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยจากสถานการณ์จริงจำนวน 8 ราย โดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual: DSPM) เป็นวิดีโอแสดงการประเมินพัฒนาการทั้ง 5 ด้านของเด็กปฐมวัยโดยพยาบาล พร้อมจัดทำแบบบันทึกและแปลผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั้งโดยรวมและรายด้าน

3) กำหนดโจทย์สำหรับการฝึกทักษะการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ DSPM โดยให้นักศึกษาแสดงวิธีประเมินพัฒนาการทั้ง 5 ด้าน โดยใช้ DSPM และแปลผลพัฒนาการเด็กจากวิดีโอสถานการณ์ตัวอย่างที่ได้รับมอบหมาย

โดยแปลผลพัฒนาการทั้งรายด้านและโดยรวม

4) พัฒนาสถานการณ์ตัวอย่างสำหรับการประเมินการเจริญเติบโตเด็กปฐมวัย จำนวน 8 ราย ประกอบไปด้วยข้อมูลส่วนบุคคล คือ ชื่อ สกุล เพศ วันเดือนปีเกิด น้ำหนัก และส่วนสูงในแต่ละเดือน ย้อนหลัง 3 เดือน และน้ำหนัก-ส่วนสูงในปัจจุบัน พร้อมสร้างกราฟการเจริญเติบโต 3 กราฟ ได้แก่ กราฟน้ำหนักตามเกณฑ์อายุ ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ และน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง แปลผลการเจริญเติบโต และระบุนการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตหรือแก้ไขภาวะทุพโภชนาการตามสถานการณ์ตัวอย่าง

5) กำหนดโจทย์สำหรับการฝึกทักษะการประเมินการเจริญเติบโตเด็กปฐมวัย โดยให้นักศึกษาแสดงวิธีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง จากนั้นนำค่าน้ำหนักและส่วนสูงที่ได้รับจากผู้สอนมาสร้างกราฟ แปลผลการเจริญเติบโตและแนวโน้มการเจริญเติบโต และวางแผนการให้คำแนะนำเพื่อส่งเสริมหรือแก้ไขภาวะโภชนาการเด็ก

6) กำหนดสัดส่วนการประเมินผลผู้เรียนและพัฒนาแบบประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีสัดส่วนการประเมินผล การปฏิบัติการพยาบาลเด็กที่มีภาวะสุขภาพดีแบบผสมผสาน เป็นการประเมินผลการเรียนรายบุคคล โดยนำคะแนนไปคิดระดับชั้น คิดสัดส่วนเท่ากับ ร้อยละ 15 ของคะแนนทั้งหมดของรายวิชา

7) นำเสนอ “ร่าง” รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี เข้าที่ประชุมคณาจารย์กลุ่มวิชาการพยาบาลเด็ก จำนวน 3 ครั้ง และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของมติที่ประชุม จำนวน 3 ครั้ง เมื่อผ่านมติในที่ประชุมของกลุ่มวิชาแล้ว ได้นำส่ง “ร่าง” รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี เข้ารับการพิจารณาเพื่อให้การรับรองจากคณะกรรมการวิชาการพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยนำเสนอเป็นส่วนหนึ่งของ “ร่าง” รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กเพื่อทดแทนการฝึกปฏิบัติในคลินิก

ระยะที่ 3 ระยะทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี

เป็นการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดีไปจัดการเรียนการสอนในนักศึกษาพยาบาล

ชั้นปีที่ 4 กลุ่ม 01 จำนวน 60 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กในสัปดาห์แรกของรายวิชา โดยดำเนินการ ดังนี้

1. อาจารย์รับผิดชอบรายวิชาจัดทำ virtual classroom ของรายวิชา และเผยแพร่ทาง LMS2@PSU เพื่อเป็นช่องทางสื่อสารอย่างเป็นทางการระหว่างผู้เรียนและผู้สอน รวมทั้งการมอบหมายงาน การเผยแพร่สื่อต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนในรายวิชานี้

2. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาจัดทำตารางสอนและตารางหมุนเวียนของนักศึกษาเพื่อเผยแพร่ให้ผู้เรียนและผู้สอนได้รับรู้และเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนการสอน โดยเผยแพร่ผ่านทาง LMS2@PSU

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาจัดปฐมนิเทศรายวิชาเพื่อชี้แจงรายละเอียดของการจัดการเรียนการสอน ความต้องการของรายวิชา งานที่นักศึกษาได้รับมอบหมาย และการประเมินผล

4. อาจารย์ผู้สอนตรวจสอบความเข้าใจผู้เรียน และ/หรือชี้แจงรายละเอียดของการจัดการเรียนการสอน ความต้องการของรายวิชา งานที่นักศึกษาได้รับมอบหมาย และการประเมินผลในการปฏิบัติการพยาบาลเด็กที่มีภาวะสุขภาพดีแบบผสมผสาน

5. อาจารย์ผู้สอนจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลตามรูปแบบที่พัฒนาและได้รับการรับรองเป็นเวลา 3 วัน โดยมีนักศึกษาในกลุ่มละ 7-8 คน ตามตารางหมุนเวียนที่กำหนดและมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชากำกับติดตามให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด ดังนี้

วันที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลและวางแผนการพยาบาลเด็กที่มีภาวะสุขภาพดี จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ดังนี้

1) ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการซักประวัติ จากผู้สอนและศึกษาข้อมูลของกรณีศึกษาจากไฟล์แฟ้มประวัติเด็กผ่านทางออนไลน์ (ครึ่งวันเช้าจำนวน 4 ชั่วโมง มีเวลาซักประวัติจากอาจารย์กลุ่มละ 2 ชั่วโมง)

2) ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการพยาบาลรายกลุ่ม ซึ่งนักศึกษา 1 คน จะต้องรับผิดชอบวางแผนการพยาบาลโดยกำหนดข้อวินิจฉัย วัตถุประสงค์ กิจกรรมการพยาบาล เหตุผลการพยาบาล เกณฑ์การประเมินผล และผลการประเมิน อย่างน้อย 1 ข้อวินิจฉัย (ครึ่งวันบ่ายจำนวน 3 ชั่วโมง)

3) ผู้สอนมอบหมายให้นักศึกษาส่งแผนการพยาบาลกรณีศึกษาที่ได้รับมอบหมายในรูปแบบแผนที่ความคิด วันที่ 2 นำเสนอแผนการพยาบาลเด็กที่มีภาวะสุขภาพดีและประเมินผลการปฏิบัติพยาบาล (ครึ่งวันเช้า จำนวน 4 ชั่วโมง) จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ดังนี้

- 1) จัดประชุมปรึกษาหารือก่อนให้การพยาบาล (จำนวน 3 ชั่วโมง)
- 2) จัดประชุมปรึกษาหารือหลังให้การพยาบาล (จำนวน 1 ชั่วโมง)

วันที่ 2 ประเมินการเจริญเติบโต (ครึ่งวันบ่าย จำนวน 3 ชั่วโมง) จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ดังนี้

- 1) ผู้สอนมอบหมายให้นักศึกษาประเมินการเจริญเติบโตเด็ก 1 ราย ตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยมอบหมายเป็นรายบุคคล โดยคำนวณอายุและอธิบายวิธีการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง (คนละ 20 นาที)
- 2) ผู้สอนบอกค่าน้ำหนักและส่วนสูงในปัจจุบันและน้ำหนักและส่วนสูงในแต่ละเดือน ย้อนหลัง 3 เดือน
- 3) ผู้สอนมอบหมายให้นักศึกษานำค่าน้ำหนักและส่วนสูงที่ได้มาสร้างกราฟ แปลผลการเจริญเติบโต และวางแผนการให้คำแนะนำเพื่อส่งเสริมหรือแก้ไขภาวะโภชนาการ
- 4) ผู้สอนมอบหมายให้นักศึกษาส่งกราฟการเจริญเติบโต 3 กราฟพร้อมการแปลผล และแผนการพยาบาลเพื่อส่งเสริมหรือแก้ไขภาวะโภชนาการ ไม่เกิน 1 หน้า พร้อมเอกสารอ้างอิง

วันที่ 3 ประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ DSPM จัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า ดังนี้

- 1) ผู้สอนมอบหมายให้นักศึกษาประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย 1 ราย โดยใช้ DSPM ตามสถานการณ์ที่กำหนดเป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนแสดงวิธีคำนวณอายุเด็ก เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ และแสดงวิธีการประเมินพัฒนาการเด็กทั้ง 5 ด้าน โดยแสดงทีละด้าน
- 2) ผู้สอนเปิดวิดีโอแสดงการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยพยาบาลที่ละด้านให้นักศึกษาดู เพื่อให้นักศึกษาแปลผลพัฒนาการเด็กจากวิดีโอทั้งรายด้านและโดยรวม
- 3) ผู้สอนมอบหมายให้นักศึกษานำบันทึกผลการประเมินพัฒนาการลงในแบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วยอายุ
- 4) มอบหมายให้นักศึกษารายงานผลการประเมินพัฒนาการทั้งรายด้านและโดยรวม พร้อมแสดงแบบบันทึกผลการประเมินพัฒนาการลงในแบบบันทึกการเฝ้าระวังและ

ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วยอายุ

ระยะที่ 4 การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี

หลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก เจ้าหน้าที่ของงานหลักสูตรปริญญาตรีที่ผ่านการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาคั้งนี้ พบนักศึกษาผ่านทางออนไลน์เพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัยและเชิญชวนเข้าร่วมในการวิจัย หลังจากนั้นแจกแบบสอบถามผ่านตัวแทนกลุ่มของนักศึกษาและขอความร่วมมือส่งคืนภายใน 1 สัปดาห์ การศึกษาคั้งนี้ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 55 ฉบับจากทั้งหมด 60 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.70

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการพิจารณาและปรับแก้จากมติในที่ประชุมของคณาจารย์กลุ่มวิชาการพยาบาลเด็ก และได้รับการรับรองให้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนจากคณะกรรมการวิชาการพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์
2. คู่มือการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ประกอบด้วย (1) กรณีศึกษาเด็กปฐมวัยที่มีภาวะสุขภาพดี จำนวน 2 ราย ใช้สำหรับให้นักศึกษาวางแผนการพยาบาล (2) ไฟล์สื่อวิดีโอการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามสถานการณ์ตัวอย่าง โดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 8 ราย (3) แบบบันทึกและแปลผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั้งโดยรวมและรายด้านของทั้ง 8 ราย (4) สถานการณ์ตัวอย่างสำหรับการประเมินการเจริญเติบโตเด็กปฐมวัย จำนวน 8 ราย (5) กราฟการเจริญเติบโต 3 กราฟของแต่ละราย ได้แก่ กราฟน้ำหนักตามเกณฑ์อายุ ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ และน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง การแปลผลการเจริญเติบโตและการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตหรือแก้ไขภาวะทุพโภชนาการตามสถานการณ์ตัวอย่างทั้ง 8 สถานการณ์ (6) โจทย์สำหรับการฝึกทักษะการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ DSPM (7) โจทย์สำหรับการฝึกทักษะการประเมินการเจริญเติบโตเด็กปฐมวัย (8) ตารางการจัดการเรียนการสอน

และการมอบหมายงานนักศึกษา (9) แนวทางการกำหนดรูปแบบและสัดส่วนการประเมินผล และ (10) แบบประเมินผล การเรียนรู้ของนักศึกษา ประกอบด้วย 1) แบบประเมินผล การปฏิบัติการพยาบาลเด็กทุกรูปแบบออนไลน์ (ดัดแปลงจาก ทศ.01-01) 2) แบบประเมิน mind mapping 3) แบบประเมินผล การประเมินการเจริญเติบโต และ 4) แบบประเมินผลการประเมิน พัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ DSPM

3. เอกสารชี้แจงการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติการ พยาบาลเด็กที่มีภาวะสุขภาพดีแบบผสมผสานสำหรับ นักศึกษา

4. อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการเรียนในห้องเรียนและแบบ ออนไลน์ เช่น คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ (desktop) คอมพิวเตอร์ ชนิดพกพา (laptop/notebook) แท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ (tablet computer) เช่น I-Pad

5. แพลตฟอร์ม (platform) ที่ใช้ในการจัดการเรียน การสอนแบบออนไลน์และการสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ได้แก่ ZOOM, WebEx, LINE, และระบบ LMS

6. อุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้ คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) และ อุปกรณ์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้

7. ไฟล์วิดีโอแสดงการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยใช้ DSPM

8. กราฟการเจริญเติบโตหรือกราฟแสดงเกณฑ์อ้างอิง การเจริญเติบโตเด็ก (growth chart) ของสำนักโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2564¹⁷

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับ นักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะ สุขภาพดี ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยพิจารณา ความถูกต้องและความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็น อาจารย์พยาบาลเด็ก สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ 4 แห่งที่ไม่ใช่ สถาบันที่ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้าน การจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก จำนวน 5 คน ในจำนวนนี้มี 1 คนมีความเชี่ยวชาญด้านการจัด การเรียนรู้แบบผสมผสาน ส่วนคู่มือการจัดการเรียนการสอน ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับ นักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะ สุขภาพดีผ่านการพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสม โดยอาจารย์ของกลุ่มวิชาการพยาบาลเด็กทั้ง 8 คน

ระยะ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ส่วน คือ

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เรียน มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ อายุ เพศ ศาสนา ระดับผลการเรียนปัจจุบัน เกรดรายวิชาการพยาบาลเด็ก ประสบการณ์ในการเรียนรู้แบบ ออนไลน์ในรายวิชาปฏิบัติการ

2. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการ เรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการ ฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบวัดแบบมาตรา (Likert scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน ซึ่ง 1 คะแนน หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด และ 5 คะแนน หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด แปลผลใช้คะแนนเฉลี่ย และแบ่งความพึงพอใจออกเป็น 3 ระดับ คือ คะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 หมายถึง ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน ระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66 หมายถึง ความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน ระดับต่ำ¹⁸

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการ เรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการ ฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ผ่านการตรวจสอบ ความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาล เด็ก จำนวน 5 คน หาค่า CVI (content validity index) ได้เท่ากับ 1 สำหรับแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เรียน ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมโดย ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะ 1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทั้งหมด โดยนำมาวิเคราะห์ เนื้อหา สรุปปัญหาและความต้องการ เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนการสอนปฏิบัติการพยาบาลเด็กที่มีภาวะ สุขภาพดีแบบผสมผสาน

ระยะ 4 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยการแจกแจง ความถี่และร้อยละ วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (standard deviation) ของคะแนนความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

ระยะ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่า นักศึกษาไม่สามารถ ขึ้นฝึกปฏิบัติที่ฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ตามนโยบาย จึงให้ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการด้วยการเรียนการสอน แบบผสมผสาน (blended practice) ทดแทนการขึ้นฝึกปฏิบัติ

ที่ฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยจะต้องมีการพัฒนาผลการเรียนรู้ที่ครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่ (1) คุณธรรม จริยธรรม (2) ความรู้ (3) ทักษะทางปัญญา (4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ (6) ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ และจากการวิเคราะห์ตามความต้องการของรายวิชา พบว่าจุดมุ่งหมายของประสบการณ์ภาคสนามของรายวิชาที่ขึ้นฝึกที่ฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย คือ นักศึกษาสามารถใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลผู้รับบริการเด็กที่มีภาวะสุขภาพดี ทั้งการเก็บรวบรวมตามแบบแผนสุขภาพ โดยการซักประวัติและเก็บข้อมูลจากแฟ้มประวัติเด็ก การประเมินการเจริญเติบโต การประเมินพัฒนาการ นำข้อมูลที่ได้รวบรวมได้มาใช้ในการวางแผนการพยาบาล โดยกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาล วัตถุประสงค์ กิจกรรมการพยาบาลและเหตุผลและเกณฑ์การประเมินผล รวมทั้งสามารถประเมินผลการปฏิบัติพยาบาลได้ถูกต้อง ซึ่งจะต้องจัดการเรียนการสอนเป็นเวลา 3 วันติดต่อกัน สัดส่วนของอาจารย์ผู้สอนต่อนักศึกษา คือ 1: 8 จำนวนผู้เรียนและผู้สอนในขณะที่จัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า รวมกันไม่เกิน 5 คนต่อห้อง การจัดการเรียนการสอนมีทั้งแบบออนไลน์และแบบเผชิญหน้าในห้องเรียน แต่การจัดการเรียนการสอนทั้ง 2 ประเภทไม่ได้อยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน (blended learning) และจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นพร้อมกันทุกกลุ่มเพื่อไม่ให้เกิดการได้เปรียบหรือเสียเปรียบเนื่องจากการรู้ข้อมูลผู้รับบริการที่ใช้เป็นกรณีศึกษา

ระยะ 2 ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย

1. การฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กปฐมวัยที่มีภาวะสุขภาพดีโดยใช้กรณีศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยมอบหมายให้นักศึกษา 1) เก็บรวบรวมข้อมูลและวางแผนการพยาบาลเด็กที่มีภาวะสุขภาพดี โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละ 3-4 คน ร่วมกันเก็บรวบรวมข้อมูลเด็กปฐมวัย 1 ราย ตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยการซักประวัติจากอาจารย์ผู้สอนที่แสดงบทบาทเป็นผู้ปกครองและครูพี่เลี้ยงเด็ก และ 2) นำเสนอแผนการพยาบาลเด็กที่มีภาวะสุขภาพดีและประเมินผลการปฏิบัติพยาบาล ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน 1.5 วัน

2. การประเมินและส่งเสริมการเจริญเติบโตในเด็กปฐมวัยตามสถานการณ์ที่กำหนด เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยมอบหมายให้นักศึกษาแต่ละคนนักศึกษาประเมินการเจริญเติบโตเด็ก 1 ราย ตามสถานการณ์ที่กำหนด แปลผลการเจริญเติบโต สร้างกราฟการเจริญเติบโต และอธิบายวิธีส่งเสริมหรือแก้ไขภาวะโภชนาการของเด็กที่ได้รับมอบหมาย ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน .5 วัน

3. การประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามสถานการณ์ที่กำหนด เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าแบบสองต่อสองระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา โดยมอบหมายให้นักศึกษาแต่ละคนประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย 1 ราย โดยใช้ DSPM ตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยแสดงวิธีคำนวณอายุเด็ก เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ และแสดงวิธีการประเมินพัฒนาการเด็กทั้ง 5 ด้าน และแปลผลพัฒนาการเด็กตามสถานการณ์ที่กำหนดจากวิดีโอ ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน 1 วัน

ระยะ 3 ผลการศึกษา พบว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดีที่พัฒนาขึ้น โดยอาจารย์ผู้สอน 1 คน รับผิดชอบนักศึกษา 7- 8 คน หลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน นักศึกษาจำนวน 60 คน ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่รายวิชากำหนด ซึ่งผ่านผลลัพธ์การเรียนรู้ของหัวข้อนี้ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยนักศึกษาได้รับร้อยละคะแนนสูงสุด คือ ร้อยละ 93.87 ต่ำสุด คือ ร้อยละ 74.17 โดยมีคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม คะแนนที่ได้คิดเป็นร้อยละ 15 ของคะแนนรายวิชานี้ โดยผู้รับผิดชอบรายวิชานำคะแนนส่วนนี้ของนักศึกษาไปใช้ในการตัดเกรดของรายวิชานี้

ระยะ 4 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 55 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 90.90 อายุเฉลี่ย 21.82 ปี (SD = .48) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 74.54) รองลงมาคือนับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 25.50) มีค่าเฉลี่ยของเกรดรายวิชาการพยาบาลเด็กเท่ากับ 2.05 (SD = .68) และค่าเฉลี่ยของเกรดสะสมเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 (SD = .18) นักศึกษาโดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเรียนรู้แบบออนไลน์ในรายวิชาปฏิบัติ (ร้อยละ 85.50) ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อย่างออนไลน์ในรายวิชาปฏิบัติก่อนเรียนวิชานี้ เท่ากับ 3.18 (SD = .93) จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน

ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดีโดยรวมอยู่ในระดับสูง (M = 4.27, SD = .55) และเมื่อพิจารณาคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยรายข้อ พบว่า การจัดการเรียนการสอนทำให้มีทักษะในการประเมินการเจริญเติบโตในเด็ก (M = 4.40, SD = .53) ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด

รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอนทำให้มีทักษะในการประเมินพัฒนาการในเด็ก (M = 4.36, SD = .52) และการชี้แจงวิธีการจัดการเรียนการสอนและการเตรียมตัวในการเรียนแก่ผู้เรียนชัดเจน (M = 4.35, SD = .48) ตามลำดับ ส่วนคะแนนความพึงพอใจที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ สื่อสำหรับการเรียนออนไลน์เหมาะสม (M = 4.16, SD = .57) ตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติการพยาบาลเด็กที่มีภาวะสุขภาพดีแบบผสมผสานทดแทนการฝึกปฏิบัติในแหล่งฝึกในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (N = 55)

ข้อคำถาม	M	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. การชี้แจงวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้มีความชัดเจน	4.22	.53	สูง
2. การชี้แจงวิธีการจัดการเรียนการสอนและการเตรียมตัวในการเรียนแก่ผู้เรียนชัดเจน	4.35	.48	สูง
3. มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการประเมินพัฒนาการเพียงพอต่อการใช้งาน	4.18	.61	สูง
4. สื่อสำหรับการเรียนออนไลน์เหมาะสม	4.16	.57	สูง
5. การจัดการเรียนการสอนทำให้มีทักษะในการประเมินการเจริญเติบโตในเด็ก	4.40	.53	สูง
6. การจัดการเรียนการสอนทำให้มีทักษะในการประเมินพัฒนาการในเด็ก	4.36	.52	สูง
7. การจัดการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	4.33	.51	สูง
8. การจัดการเรียนการสอนช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน	4.24	.54	สูง
9. งานที่ได้รับมอบหมายเหมาะสม	4.24	.57	สูง
10. สัดส่วนในการประเมินผลเหมาะสม	4.25	.58	สูง
คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวม	4.27	.55	สูง

การอภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี เพื่อทดแทนการฝึกปฏิบัติในแหล่งฝึกของนักศึกษาพยาบาล ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก มีการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ร้อยละ 66.67 และการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า ร้อยละ 33.33 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยมีการกำหนดสัดส่วนการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ร้อยละ 30-70 โดยผสมผสานการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า⁹ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ทดแทนการฝึกปฏิบัติในแหล่งฝึกของนักศึกษาพยาบาล มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาสถานการณ์ตัวอย่างเด็กปฐมวัยที่มีภาวะสุขภาพดีที่กำหนดโดยจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งเป็นการใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลเด็กปฐมวัยที่มีภาวะสุขภาพดี

ตามสถานการณ์ตัวอย่างที่กำหนด โดยการใช้กระบวนการกลุ่ม 2) การประเมินและการฝึกทักษะการประเมินการเจริญเติบโตเด็กปฐมวัย โดยใช้โจทย์สถานการณ์ตัวอย่างเด็กปฐมวัยที่มีภาวะสุขภาพดี เป็นการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ 3) การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ DSPM เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพของเด็กปฐมวัยเพื่อให้มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่สมวัย โดยผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางการพยาบาลเด็กและศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการให้การพยาบาลเด็กแบบองค์รวมโดยใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคได้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การฝึกปฏิบัติการกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่รายวิชา กำหนด บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี สอดคล้องกับงานวิจัยที่ทำการศึกษาผลของการเรียนการสอน

โดยใช้กรณีศึกษาในนักศึกษาพยาบาล ซึ่งมีการใช้กรณีศึกษา²⁰ แต่มีความแตกต่างของกระบวนการเรียนการสอน โดยมีโจทย์ของกรณีศึกษา ร่วมกับข้อคำถามที่มีการเชื่อมโยงไปสู่กระบวนการพยาบาล ได้แก่ ข้อวินิจฉัย วัตถุประสงค์ การพยาบาล และเกณฑ์การประเมินผล ซึ่งการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ให้ข้อมูลเพียงบางส่วนแก่ผู้เรียน และมีการบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาค้นคว้า อภิปราย แลกเปลี่ยนความเห็นซึ่งกันและกัน และหากต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเพิ่มเติม ผู้เรียนจะต้องทำการซักประวัติเพิ่มเติมจากผู้สอน เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ปัญหาเพิ่มเติมด้วยตัวเอง เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการพยาบาล ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (active learning)²¹ และการศึกษาการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้ระบบออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19²² ซึ่งวิธีการจัดการเรียนการสอน มีขั้นตอนคล้ายคลึงกัน โดยใช้กลยุทธ์และจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบตามแนวทาง ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมการ ได้แก่ ออกแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เตรียมเทคโนโลยีและระบบการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ เตรียมสื่อการสอน เตรียมผู้สอน และเตรียมผู้เรียน 2) ขั้นสอน ได้แก่ ปฏิบัติบทบาทผู้สอน และปฏิบัติบทบาทผู้เรียน และ 3) ขั้นประเมินผล ได้แก่ ประเมินผลการเรียนรู้สรุปการเรียนรู้ และสรุปจบหรือปิดการเรียนรู้อัตโนมัติ ซึ่งมีความแตกต่างกันเล็กน้อย เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี มีส่วนของการสอนปฏิบัติแบบการเผชิญหน้าด้วย การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะช่วยให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่องถึงแม้จะมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019²³ ซึ่งการระบาดของโรคดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้างานทำให้เกิดการชะงักงันของการจัดการเรียนการสอนทุกระดับตามที่เกิดขึ้นกับทุกประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัยทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งของผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งความสามารถของผู้สอนในการกระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้แบบเชิงรุก (active learning) อย่างเหมาะสม^{23,24}

ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติการพยาบาลเด็กที่มีภาวะสุขภาพดีแบบผสมผสาน

เพื่อทดแทนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก จากผลการศึกษา พบว่า คะแนนความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดีแบบผสมผสานโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 4.27, SD = .55$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนทำให้มีทักษะในการประเมินการเจริญเติบโตในเด็ก ($M = 4.40, SD = .53$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนทำให้มีทักษะในการประเมินพัฒนาการในเด็ก ($M = 4.36, SD = .52$) อาจเป็นเพราะรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนที่มีการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งการประเมินการเจริญเติบโตจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และการประเมินพัฒนาการในเด็ก จัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า โดยให้ผู้เรียนแสดงวิธีการประเมินพัฒนาการ โดยใช้อุปกรณ์จริงในการประเมินพัฒนาการให้ผู้สอนดู ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติรวมถึงเห็นภาพการประเมินพัฒนาการเด็กจากสื่อวิดีโอ ส่งผลให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีคะแนนความพึงพอใจในระดับสูง และคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านสื่อสำหรับการเรียนออนไลน์เหมาะสม อาจเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนพร้อมกันจำนวนหลายกลุ่ม ทำให้บางครั้งนักศึกษาต้องรออุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยจากกลุ่มอื่น และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของร้อยละคะแนนฝึกปฏิบัติตามปกติ กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดีพบว่า ร้อยละคะแนนฝึกปฏิบัติตามปกติ นักศึกษาได้รับร้อยละคะแนนสูงสุด คือ ร้อยละ 87.50 ต่ำสุด คือ ร้อยละ 75 และหลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน นักศึกษาได้รับร้อยละคะแนนสูงสุด คือ ร้อยละ 93.87 ต่ำสุด คือ ร้อยละ 74.17 โดยมีคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม ซึ่งผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่รายวิชากำหนด ผ่านผลลัพธ์การเรียนรู้ของหัวข้อนี้ คิดเป็นร้อยละ 100 จะเห็นได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ไม่แตกต่างกันจากการฝึกปฏิบัติตามปกติ

จากการทบทวนวรรณกรรมยังไม่พบการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี แต่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานต่อทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาการสื่อสารและสารสนเทศทางการพยาบาล ซึ่งประกอบด้วยบรรยาย (lecture)

กรณีศึกษา (case study) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานทั้งในชั้นเรียนและออนไลน์ วิธีสอนการสอนแบบสาธิต (demonstration method) การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (authentic learning) พร้อมทั้งการมอบหมายงานทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (self-directed learning) การจัดทำรายงาน การใช้ระบบเครือข่ายค้นคว้าและทำแบบฝึกหัดท้ายบทในบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่าย (online learning) และการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน (face-to-face) โดยความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่ายอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 (SD = .58) ซึ่งสูงกว่าความพึงพอใจในภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนที่อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 (SD = .57)¹⁸ และสอดคล้องกับการศึกษาในประเทศอังกฤษ²⁵ ที่เปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานกับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อให้นักศึกษาฝึกทักษะทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี โดยกลุ่มที่เรียนรู้แบบผสมผสานจะเข้าร่วมในการสอนแบบเผชิญหน้าในห้องเรียนร่วมกับเรียนรู้โดยดูจากแอปพลิเคชันสำหรับการฝึกทักษะทางการพยาบาลแบบออนไลน์ ในขณะที่กลุ่มที่เรียนรู้แบบออนไลน์จะเรียนรู้โดยดูจากแอปพลิเคชันสำหรับการฝึกทักษะทางการพยาบาลแบบออนไลน์เท่านั้น ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีคะแนนความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .015 ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี มีทั้งการสอนแบบเผชิญหน้าในห้องเรียน และการสอนแบบออนไลน์ ซึ่งระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับดีเช่นกัน และเมื่อพิจารณาคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยรายข้อ พบว่า การจัดการเรียนการสอนทำให้มีทักษะในการประเมินการเจริญเติบโตในเด็ก (M = 4.40, SD = .53) ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอนทำให้มีทักษะในการประเมินพัฒนาการในเด็ก (M = 4.36, SD = .52) ตามลำดับ ซึ่งการประเมินการเจริญเติบโตในเด็กเป็นการจัดการเรียนแบบออนไลน์ และการประเมินพัฒนาการในเด็กเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าในห้องเรียน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการเรียนที่หลากหลายมากขึ้นรวมถึงการพัฒนาความสามารถด้านการ

แก้ปัญหา ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้วยความมั่นใจในตนเองมากขึ้น^{18,21} ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในกระบวนการแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผลและนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงในอนาคตได้ด้วยความมั่นใจ เป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะการปฏิบัติและทักษะทางความคิดสำหรับการเป็นพยาบาลวิชาชีพต่อไป

ข้อจำกัดของการศึกษา

การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดีครั้งนี้ ต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้สอนในการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนรู้สึกเหมือนฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงมากที่สุด ซึ่งอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนมานานอาจมีเทคนิคในการสร้างบรรยากาศดังกล่าวมากกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย ดังนั้นถึงแม้จะมีคู่มือในการจัดการเรียนรู้ แต่ยังคงมีข้อจำกัดในประเด็นดังกล่าว นอกจากนี้ ความไม่เสถียรของระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะเมื่อสภาพอากาศแปรเปลี่ยน หรือมีผู้ใช้จำนวนมากอาจส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้

สรุป

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็ก สามารถนำไปทดแทนและประยุกต์ใช้ได้กับการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือเมื่อเกิดสถานการณ์ที่มีข้อจำกัดของการขึ้นฝึกปฏิบัติที่ฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย เนื่องจากการพัฒนารูปแบบฯ ได้พัฒนาให้ครอบคลุมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่รายวิชากำหนด

ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้

1. ควรมีการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ที่ผู้เรียนได้ฝึกทักษะเพิ่มมากขึ้น เช่น การชั่งน้ำหนักและวัดความยาวโดยทำกับหุ่นเด็กแทนการอธิบาย
2. ควรมีการพัฒนา รูปแบบการสอนปฏิบัติการพยาบาลเด็กที่มีภาวะสุขภาพดีแบบไฮบริด (hybrid learning) ที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในเวลาเดียวกัน ซึ่งจะสามารถนำไปปรับใช้ในกรณีที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อหรือเหตุการณ์

อื่น ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนบางคนไม่สามารถเดินทางมายังสถาบันการศึกษาได้

3. ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การทำสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อศึกษาประสบการณ์ของผู้เรียน ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนรู้อย่างผสมผสาน เพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุงพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อันเหมาะสมกับผู้เรียน และให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างยิ่งยวด

4. ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างผสมผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กภาวะสุขภาพดี ที่มีการวัดผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (course learning outcome: CLO)

การมีส่วนร่วมในการเขียนบทความ

นักวิจัยทุกคนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการดำเนินการวิจัย ทุกขั้นตอน และการเขียนบทความวิจัยร่วมกัน ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การมีผลประโยชน์ทับซ้อน

งานวิจัยนี้ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

แหล่งทุนสนับสนุน

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ 2564

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ อาจารย์กลุ่มวิชาการพยาบาลเด็กที่มีส่วนในการจัดการเรียนการสอน และผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกท่านที่เสียสละเวลาและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อพัฒนาองค์การพยาบาลให้มีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

1. Hanphichai S, Julawat T. The effects of the epidemic of the corona virus-2019: Toward the new-normal community in Lop Buri Province. JRKA. 2021; 6(9): 126-41. Thai.
2. Asian-Pacific Parliamentarians' Union Division, Bureau of Inter-Parliamentary Organizations, The Secretariat of the House of Representatives. Summary of Thailand's measures and operations towards the epidemic situation of the Coronavirus Disease 2019, Issue 5, between May-June 2021 [internet]. 2021 [cited 2021 Jun 30]. Available from: https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=79829&filename=index

3. Faculty of Nursing, Prince of Songkla University. Baccalaureate curriculum 2016 [internet]. 2016 [cited 2021 May 2]. Available from: https://www.nur.psu.ac.th/nur/file_courses/bachelor1_edit06012561_2559.pdf
4. Bunmachu D, Klungchunan T, Kaewlee P. Effects of e-learning on learning achievements of nursing student in child and adolescent nursing I, Faculty of Nursing, Ubon Ratchathani University. RHPC9 Journal. 2021; 15(37): 352-64. Thai.
5. Thangkratok, P, Lhimsoonthon B, Palacheewa N. Online nursing education during the coronavirus-19 pandemic: A case study of the epidemiology course. JTNMC. 2021; 36(3): 31-44. Thai.
6. Soraphum T, Imwut S. Development of learning management online teaching with mobile learning in form of active learning to develop the potential of teachers in the spread coronavirus disease 2019 crisis. itm.j. 2021; 8(2): 48-62. Thai.
7. Raksakul R, Yamrung R, Suthasinobon K. Hyflex learning: The next normal instructional strategies. JEIL. 2023; 3(1): 89-100. Thai.
8. Meekaew S. Learning management in the epidemic situation of the coronavirus disease 2019 (covid-19) with the use of application for elementary school students. phdssj. 2022; 1(2): 23-34. Thai.
9. Chansungnoen J. Simulation based learning: Nursing education. J.SCT. 2021; 14(1): 145-53. Thai.
10. Thinsandee T, Sangchatree P. 5 models for teaching management in emerging disease situations. Ratanabuth Journal. 2021; 3(3): 66-73. Thai.
11. Supakwarakul C, Hoksuwan S, Chomphulong N. A development of instructional system with hybrid learning for undergraduate students at Rajabhat University. JEM-MSU. 2017; 23(1): 66-77. Thai.
12. Juithong S. Outcomes of the new normal online blended learning management during COVIO-19 pandemic towards student teachers' learning ability. RRBR. 2022; 16(2): 126-34. Thai.
13. Jerayingmongkol P, Anansirikasem P, Chalardlon P, et al. Family and community nursing II practicum course provision under the COVID-19 situation: The effects of blended learning on learning outcomes. JONAE. 2022; 15(3): 71-81. Thai.
14. Takaree S, Janthanakul P, Niwasanon R, et al. Outcome of online learning practice management in nursing students during the epidemic situation of coronavirus 2019: Case study of the comprehensive nursing practicum midwifery. JNSU. 2022; 23(45): 73-88. Thai.

15. Cheevakasemsook A. Nursing teaching and learning management with blended learning in new normal era. *JHNR*. 2021; 37(1): 25-37. Thai.
16. Kanjanawasee S. Research and development for Thai education. *SERJ*. 2016; 8(2): 1-18. Thai.
17. Bureau of Nutrition, Department of Health, Ministry of Public Health. A guide to the growth reference criteria for children ages 6-19 [internet]. 2020 [cited 2023 Jul 13]. Available from: <https://nutrition2.anamai.moph.go.th/th/kidgraph>
18. Rueangsawat S, Saetew P, Choome P. The effect of blended learning management on 21st century learning skills for nursing students, Boromarajonani College of Nursing, Surat Thani. *JRTAN*. 2020; 21(1): 235-44. Thai.
19. Phetkliang F. Blended learning. *Journal of Early Childhood Education Management*. 2020; 2(2): 67-79. Thai.
20. Kosawanon S, Rungamornrat S, Panbangpra S. Effect of case study teaching method on critical thinking in nursing students. *Nurs Sci J Thai*. 2015; 33(3): 99-108. Thai.
21. Kanhadilok S, Punsumrean T, Mala C. A design of case based learning for promoting learning outcomes in practicum. *Songklanagarind J Nurs*. 2019; 39(4): 129-37. Thai.
22. Kumkong M, Amornpiyaphakorn A, Chamnanpok R, et al. Provision of nursing practicum using online system in situation of COVID-19. *JNSU*. 2021; 22(43): 114-26. Thai.
23. Eija N, Sari PS, Kristina M, et al. The experiences of health sciences students with hybrid learning in health sciences education – A qualitative study. *Nurse Educ Today*. 2024; 132: 106017. doi: 10.1016/j.nedt.2023.106017.
24. Mensonen M, Pramila-Savukoski S, Mikkonen K, et al. The experiences of social and health care and health sciences educators of implementing hybrid teaching in higher education: A qualitative study. *Nurse Educ Today*. 2024; 133: 106079. doi: 10.1016/j.nedt.2023.106079.
25. McCutcheon K, O'Halloran P, Lohan M. Online learning versus blended learning of clinical supervisee skills with pre-registration nursing students: A randomized controlled trial. *IJNS*. 2018; 82: 30-9. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2018.02.005.